

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ข่าวสารที่เผยแพร่อย่างรวดเร็ว ตามเทคโนโลยีในการสื่อสารในปัจจุบัน ส่วนหนึ่งได้สะท้อนถึงสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในสังคมไทย โดยเฉพาะยาบ้า มีการนำเสนอเกี่ยวกับการจับกุมผู้เสพ ผู้ค้า การทำลายแหล่งผลิต แต่ข่าวการจับกุมการขนส่งยาบ้าจำนวนมหาศาลยังคงถูกนำเสนออยู่เป็นประจำ สาเหตุด้านหนึ่งของการระบาด คือ ความต้องการของผู้บริโภค หรือผู้เสพที่เพิ่มขึ้นซึ่งนับเป็นสาเหตุที่สำคัญมากในลำดับต้น สถาบันวิจัยรณรงค์ (2552) ได้รวบรวมจำนวนผู้เสพยาบ้าที่เข้ารับการรักษา ในระหว่างปี พ.ศ. 2549 - 2552 มีจำนวน 2,763 ราย 3,369 ราย 3,975 ราย และ 4,249 ราย ตามลำดับ เห็นได้ว่ามีผู้เข้ารับการบำบัดเพิ่มขึ้นในทุกปี และกลุ่มอายุที่เข้ารับการบำบัดมากที่สุด อยู่ระหว่าง 15 – 29 ปี ส่วนใหญ่เป็นผู้ว่างงาน ซึ่งให้เหตุผลในการใช้สารเสพติดว่าเป็นเพราะอยากทดลอง และเพื่อนชักชวนเป็นสองลำดับแรก เมื่อรวมกันแล้วมีสัดส่วนกว่า ร้อยละ 90 สอดคล้องกับสำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (2550 : 64) ได้จำแนกผู้เข้ารับการบำบัดสารเสพติด ปีงบประมาณ 2550 ตามอายุที่ใช้สารเสพติดครั้งแรก แบ่งตามสาเหตุการใช้สารเสพติดครั้งแรก ว่าผู้เสพลุ่มใหญ่ที่สุดเริ่มใช้สารเสพติดครั้งแรก ขณะมีอายุระหว่าง 7 -24 ปี และสาเหตุในการใช้ยาเสพติดครั้งแรก ได้แก่ อยากลอง เพื่อนชวน และความสนุกสนานตามลำดับ และในเยาวชนไทยที่ใช้สารเสพติด ร้อยละ 74.2 ใช้ยาบ้า ซึ่งเป็นสารเสพติดที่ใช้มากเป็นลำดับที่สองรองจากบุหรี่ ซึ่งมีร้อยละ 95.5 และให้สาเหตุการใช้ยาเสพติดอยู่ที่จิตใจของตนเอง เช่น ขาดสติ ขาดการยับยั้ง ชังใจ อยากลอง รักสนุก อยากทำร้ายตนเอง ประชดชีวิต เป็นต้น รองลงมาคือร้อยละ 87.5 ระบุว่าสาเหตุจากการที่เพื่อนชักชวน และ ร้อยละ 85.6 ระบุว่าหายาเสพติดได้ง่าย และมีราคาถูก (เอแบคโพลล์, 2551)

เหตุผลในการใช้สารเสพติดไม่ว่าจะเป็นอยากทดลอง หรือเพื่อนชักชวนนั้น ล้วนเป็นเหตุผลที่ต้องผ่านกระบวนการตัดสินใจของตัวผู้เสพเอง เพราะแตกต่างจากการถูกบังคับโดยสิ้นเชิง ดังนั้นในเบื้องต้นเกี่ยวกับสาเหตุของการตัดสินใจในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดของบุคคลนั้น ยังคงประกอบด้วยปัจจัยที่หลากหลาย โดยข้อมูลหรือข่าวสารจัดเป็นปัจจัยสำคัญอันดับต้น ๆ ข้อมูลที่

สมมุติฐานนั้นจะสามารถนำไปสู่การตัดสินใจในภาวะที่แน่นอน (วิระพล สุวรรณนันท, 2527 : 41) ข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่มาจากการเรียนรู้หรือรับรู้ ซึ่งการเรียนรู้และการรับรู้ไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจน การรับรู้และการเรียนรู้จะต้องเกี่ยวเนื่องควบคู่กันไป มีการรับรู้ก่อนแล้ว จึงเกิดการเรียนรู้ หรือเพราะมีการเรียนรู้แล้ว จึงทำให้รับรู้ได้ง่ายและเร็วขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่าการรับรู้ นั้นเป็นผลของการเรียนรู้บวกกับความรู้สึกรับรู้จากการสัมผัส โดย กระบวนการของการรับรู้ จะประกอบด้วย การสัมผัสหรืออาการสัมผัส การแปลความหมายจากอาการสัมผัส และการใช้ความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมเพื่อแปลความหมาย การรับรู้ข่าวสารประเภทต่างๆ ผ่านอวัยวะรับสัมผัส ทั้งตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง อันจะกลายเป็นความรู้เกี่ยวกับข่าวสารนั้นๆ ได้ และใช้ความรู้นี้ไปประกอบการตัดสินใจ (จำเนียร ช่วงโชติ, 2515 : 11, 83)

การรับรู้ข่าวสารโดยทั่วไปสามารถเกิดขึ้นได้โดยไม่ตั้งใจ หรือไม่รู้ตัว เพราะคนเราไม่สามารถให้ความสนใจกับสิ่งต่างๆ รอบตัวได้หมด บุคคลแต่ละคนจะมีตัวกรองส่วนตัวได้แก่ แรงจูงใจ ประสบการณ์เดิม กรอบอ้างอิง สภาพแวดล้อม และสภาวะจิตใจ เป็นต้น (พัชนี เขยจรรยา และคณะ, 2534 อ้างใน จำเริญ วิทยาธิ, 2541 : 9) และการรับรู้ข่าวสารที่เกิดจากความตั้งใจ หรือเรียกว่าการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคล Klapper (1960 : 19) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการเลือกรับข่าวสารมี 3 ขั้น ได้แก่ การเลือกเปิดรับ การเลือกรับรู้และตีความหมาย และการเลือกจดจำ ส่วนกาญจนา โชคเหรียญสุขชัย (2550 : 17 - 19) อธิบายการเปิดรับข่าวสาร ของ Klapper ว่าเปรียบเทียบเครื่องกรองข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยการกลั่นกรอง 4 ขั้น ซึ่งมีการเลือกเปิดรับ การเลือกสนใจ การเลือกรับรู้และตีความหมาย และการเลือกจดจำ การรับรู้ข่าวสาร จึงมีความหมายครอบคลุมตั้งแต่ข้อมูลข่าวสารในอดีตที่เป็นความรู้ หรือประสบการณ์เดิมที่เป็นปัจจัยหลักในการแปลความหมาย ของข้อมูลข่าวสารใหม่ที่ได้รับรู้ ดังนั้นการรับรู้ข่าวสารจึงเริ่มต้นจาก การแปลความหมายของการรับรู้ในอดีต จนกลายเป็นความรู้หรือประสบการณ์ อันมีผลต่อการเลือกรับรู้ในครั้งต่อไป การแปลความหมายจากการรับรู้ นั้น และการเลือกจดจำข่าวสารนั้น เช่น วิธีการรับข่าวสาร การเลือกแหล่งข่าวสาร และเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารนั้น ความเข้าใจข่าวสารนั้น และส่วนที่เลือกจดจำ เป็นต้น นอกจากนี้ การตัดสินใจ ยังจัดเป็นวัตถุประสงค์หนึ่งของการเลือกรับข่าวสาร ดังที่ McCombs and Becker (1979 อ้างใน กลุ่มพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ, 2552) ได้จำแนกออกเป็น 4 ประการ คือ เพื่อให้เรียนรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ เพื่อการตัดสินใจ เพื่อพูดคุยสนทนา และเพื่อการมีส่วนร่วม ด้านองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการเลือกรับข่าวสารนั้น Hunt and Ruben (1993 อ้างใน ประมว สตะเวทิน, 2541 : 122 - 124) ได้กล่าวว่าประกอบด้วย ความต้องการ พหุนคติ ค่านิยม เป้าหมาย ความสามารถ การใช้ประโยชน์ ลีลาในการสื่อสาร สภาวะแวดล้อม ประสบการณ์ และนิสัย

ความสัมพันธ์ของการรับรู้ข่าวสาร และการตัดสินใจ ที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ข่าวสาร เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการตัดสินใจ ดังนั้นการรับรู้ข่าวสารของแต่ละบุคคล อันเป็นผลจากปัจจัยด้านต่างๆ ก่อนจะประมวลผลเป็นข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ เช่นเดียวกัน ในกลุ่มผู้ไข้ยาเสพติด มีการรับรู้ข่าวสารโดยทั่วไป และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของ ยาเสพติด รวมถึงวิธีการหลีกเลี่ยง หรือแนวทางเลิกยาเสพติด จากครอบครัว ชุมชน โรงเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงสื่อมวลชนที่เผยแพร่อย่างมากมายอย่างไร จึงมีการตัดสินใจเลือกใช้ ยาเสพติด การศึกษาครั้งนี้จึงศึกษาการรับรู้ข่าวสารของวัยรุ่นกลุ่มนี้ เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงรูปแบบ กระบวนการ หรือปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ โดยเฉพาะกับการตัดสินใจเลือกเสพยาเสพติด โดยใช้ กรณีกศึกษาเพื่อทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลในเชิงลึก

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารของวัยรุ่นที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติด ในโรงพยาบาลป่าปาง จังหวัดลำพูน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร คือ วัยรุ่นที่เข้ารับการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติด ผู้ติดยาเสพติด ในโรงพยาบาลป่าปาง

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารของวัยรุ่นที่เข้ารับการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติด ผู้ติดยาเสพติด ในโรงพยาบาลป่าปาง

นิยามศัพท์เฉพาะ

การรับรู้ข่าวสาร หมายถึง กระบวนการในการเลือกเปิดรับข้อมูลข่าวสาร จากสื่อประเภทต่างๆ การเลือกรับรู้และตีความข่าวสารนั้น รวมไปถึงการเลือกจดจำข่าวสารที่ตีความแล้ว

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสาร หมายถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคล 8 ด้าน ได้แก่ ความต้องการ ทักษะคิดและคำนึง เป้าหมาย ความสามารถในการใช้ประโยชน์ใช้สอย ทักษะในการสื่อสาร สภาวะบริบท ประสบการณ์และนิสัย

ปัจจัยด้านความต้องการ หมายถึง ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ อันได้แก่ ความต้องการเพื่อความอยู่รอด ความต้องการมีสัมพันธภาพ และความต้องการความเจริญก้าวหน้า ซึ่งส่งผลให้เกิดความสนใจ แรงจูงใจในการเปิดรับข่าวสาร

ปัจจัยด้านลีลาในการสื่อสาร หมายถึง ความถนัด หรือความชอบในลักษณะการรับข่าวสาร แบบใดแบบหนึ่งซึ่งส่งผลให้ เปิดรับข่าวสารจากสื่อที่ทำการส่งสารได้สอดคล้องกับ ลักษณะการรับสารที่ถนัดถนัด หรือชอบ

วัยรุ่นที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติดในโรงพยาบาลป่าซาง จังหวัดลำพูน หมายถึง ผู้มีอายุระหว่าง 13 ปีบริบูรณ์ ถึง 24 ปี 11 เดือน ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2554 ที่เริ่มเข้ารับการบำบัดสารเสพติดประเภท เมทแอมเฟตามีน ณ ฝ่ายสุขภาพจิต โรงพยาบาลป่าซาง จังหวัดลำพูน ในเดือน มิถุนายน – กรกฎาคม พ.ศ. 2554

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบปัจจัยที่สัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสาร ของวัยรุ่นที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติดในโรงพยาบาลป่าซาง จังหวัดลำพูน
2. ทำให้ทราบปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้วัยรุ่นที่เข้ารับการบำบัดสารเสพติดสนใจรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องในการเลือกใช้สื่อ และรูปแบบการเสนอข่าวสาร เพื่อป้องกันการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นได้อย่างเหมาะสม